

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії
Начальник Національної академії
Національної гвардії України
полковник

Андрій МАНЬКО

2026 року

ПРОГРАМА

фахового вступного іспиту освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А1 «Освітні науки» галузі знань А «Освіта»

ХАРКІВ – 2026

ПРОГРАМА
фахового вступного іспиту освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А1 «Освітні науки» галузі знань А «Освіта»

ЦІЛЬОВА НАСТАНОВА

Основною метою вступного фахового іспиту зі спеціалізації є визначення рівня набуття кандидатом до вступу компетентностей та результатів навчання, що передбачені освітньо-професійною (науковою) програмами освітнього ступеня «бакалавр», «магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», для виявлення осіб, що задовольняють вимогам, що висуваються до здобувачів освітнього ступеня «магістр» за освітньо-професійною програмою «Педагогіка вищої школи».

Кандидати до вступу повинні продемонструвати результати навчання, що відповідають змісту ЄФВВ з педагогіки та психології, а також компетентності, що відповідають НРК-6. Стандарт вищої освіти за спеціальністю А1 Освітні науки, затверджений наказом МОН України від 11.05.2021 року № 520 не встановлює додаткових вимог до результатів навчання вступників.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Випробування кандидатів здійснюється методом розв'язання ними тестових завдань з набутими компетентностями та результатами навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності А1 Освітні науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Програма відповідає змісту предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 01 квітня 2024 року № 426.

Вступний фаховий іспит проводиться за тестовими завданнями, що складені у чотири блоки:

1. Основи педагогіки та психології.
2. Історія і теорія педагогіки та психології.
3. Методи дослідження у педагогіці та психології.
4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості.

Вступний фаховий іспит приймає екзаменаційна комісія. В аудиторії знаходяться кандидати до вступу, яким видається перелік тестових завдань на розв'язання яких надається 180 хвилин. Відповіді на тестові завдання записуються кандидатами на вступ до спеціальних екзаменаційних аркушів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогіка та психологія у структурі сучасних наук. Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ. Структура та основні галузі педагогіки. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості. Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості. Співвідношення понять "людина", "особа", "індивід", "особистість" та "індивідуальність". Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу. Вікова періодизація психічного розвитку особистості (за Е. Еріксоном). Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра. Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку особистості учня. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогічна та психологічна думка XVII - початок XX ст. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича. "Вільне виховання" в педагогічній системі М. Монтессорі. М. Грушевський про українську мову й українську школу. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського. О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт. Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза. Полікультурність - головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.

Педагогічна та психологічна думка XX - початку XXI ст.

Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості. Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого. Неофрейдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже. Ідеї педагогічної психології у працях С. Балая. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер). Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка. Теорія вчинку В. Роменця. Виховний ідеал Г. Ващенко. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України "Про освіту" (чинна редакція)).

РОЗДІЛ III. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Планування та забезпечення якості дослідження. Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. Програма дослідження: структура, вимоги до її складання та етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.

Методи збирання інформації. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення. Поняття "тестування". Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, онлайніві, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до формулювання питань. Інтерв'ювання. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: процедура застосування та інструментарію (анкета, шкали). Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.

Методи аналізу емпіричних даних. Вимірювання: визначення, види, рівні. Описова статистика. Кількісний та якісний аналіз даних. Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.

РОЗДІЛ ІV. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Освіта і навчання особистості. Дидактика як теорія освіти і навчання: її сутність, основні категорії. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна). Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). Навчання, уміння, наuczіння. Поняття про базові принципи навчання та їх характеристика. Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання - осмислення - розуміння узагальнення - закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань. Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання. Засоби навчання: їх ознаки, функції та характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні). Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове, дистанційне). Компетентнісний підхід у навчанні. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна. Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Вимоги до підготовки вчителя до уроку. Активні (соціально-психологічні) форми організації освітнього процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня. Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні). Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.

Виховання особистості. Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу. Принципи процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання. Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне,

трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне). Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепція особистісно-орієнтованого виховання. Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні. Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи. Виховна взаємодія "вчитель-учень". Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів. Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.

Особистість у життєвому та професійному просторі. Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості. Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андроґінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога. Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфлікту. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху. Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство, керівництво, супровід. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ КАНДИДАТІВ ДО ВСТУПУ

Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 тестовий бал. Підсумкова оцінка за результатами фахового вступного іспиту виставляється з урахуванням наведених у таблиці 1 даних переведення тестового балу у 100-200 бальну шкалу.

Таблиця 1 – Переведення тестових балів фахового вступного іспиту до шкали 100-200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200
35	100	71	148	107	183,5
36	101	72	149	108	184
37	102	73	150	109	184,5
38	103	74	151	110	185
39	104	75	152	111	185,5
40	105	76	153	112	186
41	106	77	154	113	186,5
42	107	78	155	114	187
43	108	79	156	115	187,5
44	109	80	157	116	188
45	110	81	158	117	188,5
46	111	82	159	118	189
47	112	83	160	119	189,5
48	113,5	84	161	120	190
49	115	85	162	121	190,5
50	116,5	86	163	122	191
51	118	87	164	125	192,5
52	119,5	88	165	126	193
53	121	89	166	127	193,5
54	122,5	90	167	128	194
55	124	91	168	129	194,5
56	125,5	92	169	130	195
57	127	93	170	131	195,5
58	128,5	94	171	132	196
59	130	95	172	133	196,5
60	131,5	96	173	134	197
61	133	97	174	135	197,5
62	134,5	98	175	136	198
63	136	99	176	137	198,5
64	137,5	100	177	138	199
65	139	101	178	139	199,5
66	140,5	102	179	140	200
67	142	103	180		
68	143,5	104	181		
69	145	105	182		
70	146,5	106	183		

У випадку, коли, за результатами відповідей на тестові завдання, кандидат на вступ набирає менше 100 балів, такий кандидат не допускається до подальших вступних іспитів та не зараховується на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Дидактика: теорія і практика: навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/25153/1/>
2. Вікова психологія: навч. посібник/ М. В. Савчин, Л. П. Василенко. К. : Рад. шк., 2009. 360 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посібн. К. : Академвидав, 2012. 616 с.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008.1040 с.
5. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2009. 464 с.
6. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
7. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. 512 с.
8. Історія педагогіки / за заг. ред. Г. В. Троцько. Харків : ХНПУ, 2008. 545 с.
9. Кутіщенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія. Практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 448 с.
10. Моргун В. Ф. Основи психологічної діагностики : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Слово, 2009. 460 с.
11. Наволокова Н.П. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. Харків: Основа, 2010. 117 с.
12. Нариси з історії розвитку новаторських навчально-виховних закладів в Україні (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.): навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Сухомлинської, В. С. Курила ; авт. кол. : О. В. Сухомлинська, В. С. Курило, Н. П. Дічек, Л. Д. Березівська та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 444 с.
13. Поясок Т. Б., Беспарточна О.І. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 228 с.
14. Педагогіка партнерства в освітньому середовищі: теорія і технологія: навчальний посібник / Беспарточна О., Замелюк М., Левицька В., Хомярчук А. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 150 с.
15. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2019. 168 с.

16. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
17. Сидоренко О. Б. Практикум з вікової та педагогічної психології: навч. посіб. Київ: НПУ, 2018. 262 с.
18. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Хрестоматія з психології та педагогіки : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. Кременчук: вид. ПП Щербатих О. В., 2008. 400 с.
19. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Психологія та педагогіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. К.: Міленіум, 2005. 520 с.
20. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : Каравела, 2019. 400 с.
21. Словник термінів з педагогіки вищої школи (україно-англійський, англоукраїнський): навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, Л. В. Герасименко. Кременчук : ПП/Щербатих О. В., 2019. – 120 с.
22. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ, 2017. 548 с.
23. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. К. : Либідь, 2005. – Кн 1. 624 с; Кн. 2. 552 с.
24. Чайка В. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.
25. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 358 с.

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України протокол № 14 від 11.03.2025 р.

Голова фахової атестаційної комісії
підполковник
14 .05 .2026

Віталій МЯЛО

Розглянуто на засіданні приймальної комісії
Національної академії Національної гвардії України
протокол № 2 від 14 . 05 2026 р.